

Κείμενο Επικαιρότητας

Η νέα όψη της διαφθοράς στην Ελλάδα

**Κριτική αποτίμηση των πολιτικών επιλογών και της κυβερνητικής
πρακτικής της ΝΔ σε θέματα διαφάνειας και οι προτάσεις του ΠΑΣΟΚ για
την καταπολέμηση της διαφθοράς**

Οκτώβριος 2008

Εισαγωγή

Το 2004 η ΝΔ αναφερόταν καταγγελτικά στην πολιτική του ΠΑΣΟΚ επικαλούμενη τους δείκτες μέτρησης που χρησιμοποιεί ο οργανισμός «Διεθνής Διαφάνεια» (Transparency International). Για την ακρίβεια θεωρούσε απαράδεκτη την 44^η θέση που κατείχε η χώρα στη σχετική διεθνή κατάταξη. Τέσσερα χρόνια μετά, το 2008, η Ελλάδα στην ίδια κατάταξη βρίσκεται στην 57^η θέση. Η ουσία, ωστόσο, δεν βρίσκεται μόνο στις διεθνείς συγκρίσεις.

Η ουσία βρίσκεται στην πρωτοφανή κρίση που διέπει το πολιτικό σύστημα, στην απαξίωση των δημοκρατικών θεσμών, της πολιτικής και των πολιτικών προσώπων στα μάτια των πολιτών, **ως συνέπεια της πρωτοφανούς συχνότητας εμφάνισης φαινομένων πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς** με κύριους εμπλεκόμενους τα ίδια τα στελέχη της Κυβέρνησης της ΝΔ. Η ουσία βρίσκεται στην ολοένα και μεγαλύτερη απόσταση που χωρίζει τον πολιτικό λόγο από την πολιτική πράξη, του ίδιου του Πρωθυπουργού, στην ασυνέπεια της διακυβέρνησης του, η οποία **παραμένει συνεπής μόνο στον άδηλο στόχο της διατήρησης της εξουσίας με κάθε μέσο**. Η ουσία παραμένει στα ολοένα και συχνότερα φαινόμενα διαπλοκής των εξουσιών και των θεσμών, *παράνομα ή σύννομα*, στις ενδείξεις χειραγώγησης της δικαιοσύνης και στην άμβλυση της πεποίθησης ότι κυριαρχεί η έννοια του κράτους δικαίου που διασφαλίζει το ατομικό και κοινωνικό συμφέρον, **ως συνέπεια της πρωτοφανούς αποτυχίας των αρμόδιων αρχών να διαλευκάνουν και να επιβάλλουν κυρώσεις** στους υπεύθυνους, με την αποκάλυπτη πλέον εμπλοκή και/ή κάλυψη από τους πολιτικούς τους υπεύθυνους, δηλ. τους Υπουργούς της ΝΔ και τον ίδιο τον Πρωθυπουργό.

Ο όρος «σχολή σκανδάλων» που χρησιμοποιήθηκε σε τίτλο του περιοδικού Economist για να περιγράψει την Κυβέρνηση της Ελλάδας βάζει τη διεθνή σφραγίδα σε αυτό που μεγάλη πλειοψηφία των Ελλήνων έχει διαπιστώσει. Ότι **επί των ημερών της ΝΔ στη χώρα μας όχι μόνο παράχθηκαν πολλά νέα σκάνδαλα, αλλά και ότι η Κυβέρνηση έχει μετατρέψει την παραγωγή και την αντιμετώπιση σκανδάλων σε «επιστήμη»**.

Το κόστος από την έξαρση της διαφθοράς για τη χώρα είναι πολλαπλό. **Στο πολιτικό επίπεδο**, υπονομεύει τη δημοκρατική διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου, την αξιοκρατία και τελικά τις αρχές της ισοψίας και της ισονομίας των πολιτών. **Στο κοινωνικό επίπεδο**, καταλύει την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους θεσμούς, δημιουργεί νέες ομάδες ισχύος που επικυριαρχούν στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό σύστημα και απομακρύνει τους πολίτες από συμμετοχικές διαδικασίες, ενισχύοντας την απάθη στάση απέναντι σε φαινόμενα και πολιτικές που επιδρούν άμεσα στην ποιότητα ζωής και την ευημερία τους. **Στο οικονομικό επίπεδο**, η διαφθορά έχει **άμεσα αντιαναπτυξιακά αποτελέσματα**, καθώς οδηγεί στην αναποτελεσματική κατανομή των δημοσίων πόρων υπέρ έργων και ομάδων με μικρό ή ελάχιστο θετικό αποτέλεσμα για την οικονομία, στην ιδιοποίηση δημοσίων πόρων από μικρές ισχυρές ομάδες, στην κατάλυση της εμπιστοσύνης και των προσδοκιών στην αγορά, στην υπονόμηση της υγιούς επιχειρηματικότητας και στη στρέβλωση του ανταγωνισμού ενάντια στο συμφέρον των καταναλωτών και υπέρ του συμφέροντος συγκεκριμένων ομάδων ή προσώπων.

Η έξαρση της διαφθοράς στην Ελλάδα δεν απλά είναι ένα ακόμη πρόβλημα δίπλα στα διογκωμένα οικονομικά, αναπτυξιακά, κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που δημιούργησε ή δεν έλυσε η διακυβέρνηση της ΝΔ. Αντίθετα η διαφθορά είναι μια από τις συνιστάμενες δυνάμεις αυτών των προβλημάτων, **είναι ένας ακόμη λόγος για την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής αδικίας** και τελικά την κατάρπωση της εμπιστοσύνης και των προσδοκιών για τη βελτίωση της κατάστασης στο μέλλον.

Η διαφθορά δεν είναι ένα νέο φαινόμενο ούτε για τη χώρα μας, ούτε διεθνώς. Η ανάγκη για πολιτικές που θα ενισχύσουν τη διαφάνεια στο δημόσιο και στον πολιτικό βίο ήταν και είναι υπαρκτή. Το νέο είναι ότι επί των ημερών της ΝΔ η εμπλοκή των δημοσίων λειτουργιών σε σκάνδαλα είναι εντατική (11 υποθέσεις με διαστάσεις σκανδάλου σε μόλις 2½ χρόνια, και ακόμη περισσότερες περιπτώσεις με σκανδαλώδεις ολιγωρίες στην αντιμετώπιση ή στη διερεύνησή τους), ότι τα σκάνδαλα δεν είναι πάρεργο της πολιτικής της, αλλά κεντρικό σημείο της.

Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά από τα πρόσφατα σκάνδαλα, είναι μοναδικά. Είναι **αποτελέσματα αποφάσεων που λήφθηκαν σε υψηλό πολιτικό επίπεδο και μεθοδεύσεων που κατοχυρώθηκαν νομοθετικά.** Σε αυτά **εμπλέκονται ανώτερα πολιτικά στελέχη** όχι απλά δημόσιοι υπάλληλοι ανώτεροι ή κατώτεροι. **Εμπλέκονται οικονομικοί κολοσσοί, αλλά και μικρές «άγνωστες» εξωχώριες ή μη εταιρίες** και άτομα με αποδεδειγμένες σχέσεις μεταξύ τους και με πολιτικά πρόσωπα. **Εμπλέκονται θεσμοί,** όπως οι ανεξάρτητες αρχές, ή δεν εμπλέκονται σκοπίμως καθώς άλλοι θεσμοί αποφάσισαν γι' αυτό ή de facto οδήγησαν στην απαξίωσή τους. **Εμπλέκεται συχνά και η δικαιοσύνη,** με πράξεις, παραλήψεις και καθυστερήσεις συχνά αδικαιολόγητες.

Στόχος αυτής της έρευνας ήταν να παρουσιάσει κριτικά τις πολιτικές και τα γεγονότα που οδήγησαν στην έξαρση των φαινομένων διαφθοράς στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και μάλιστα από μια Κυβέρνηση που είχε ως κυρίαρχο σύνθημα την πάταξή της. Από την καταγραφή και αποδόμηση των γεγονότων που χαρακτήρισαν τη διακυβέρνηση της ΝΔ προκύπτει ότι, τόσο η συχνότητα εμφάνισης σκανδάλων, όσο και το είδος των σκανδάλων που ταλανίζουν την πολιτική ζωή και υπονομεύουν την ανάπτυξη του τόπου είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων επιλογών και σχεδίων, που προέκυψαν από την κυρίαρχη κουλτούρα, τις ιδεοληψίες και την αίσθηση εξουσίας της ίδιας της κυβέρνησης.

Στο πρώτο μέρος του κειμένου που ακολουθεί γίνεται μια συνοπτική αναφορά στα αίτια της διαφθοράς και στους παράγοντες που αφενός ευνοούν την εμφάνιση αυτών των φαινομένων και αφετέρου δυσχεραίνουν στην αντιμετώπισή τους.

Το δεύτερο μέρος εστιάζει στην πολιτική της ΝΔ, από την περίοδο της αντιπολίτευσης που εδραίωσε τη ρητορική της υπέρ της διαφάνειας και ενάντια στη διαπλοκή που εκτιμούσε ότι διαπίστωνε επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ, στον προγραμματικό της πλαίσιο και στην πολιτική που τελικά (δεν) εφάρμοσε. Η ενότητα αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πολιτική της ΝΔ όχι μόνο δεν οδήγησε στην ενίσχυση της διαφάνειας, αλλά δημιούργησε μια νέα μορφή διαφθοράς που ξεπερνά τα όρια της

κατάχρησης εξουσίας ή θέσης για την απόκτηση ίδιου οφέλους και φτάνει να προστατεύει και κυρίως να προστατεύεται από τα ανώτερα πολιτικά και θεσμικά όργανα.

Η ανάλυση των γεγονότων, στο τρίτο μέρος, δείχνει ότι η ΝΔ είχε ή απέκτησε και συγκεκριμένη τακτική για την πολιτική και επικοινωνιακή διαχείριση των σκανδάλων και συγκεκριμένο σχέδιο για τη μεθόδευση και νομιμοποίηση πράξεων που ζημίωσαν το Ελληνικό δημόσιο υπέρ τρίτων.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζεται η πολιτική στάση του ΠΑΣΟΚ και οι προτάσεις και πρωτοβουλίες που ανέλαβε, πέρα από τον Κοινοβουλευτικό έλεγχο, ως κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας στη λειτουργία της Κυβέρνησης, του δημόσιου τομέα και των πολιτικών κομμάτων. Η άρνηση του διαλόγου από την Κυβέρνηση της ΝΔ επί των προτάσεων αυτών, αλλά και η παντελής απουσία ενός εναλλακτικού πλαισίου θεσμικής θωράκισης ενάντια στη διαφθορά, αποτελούν μία ακόμη ένδειξη ότι πέρα από τις διακηρύξεις η ΝΔ δεν είχε ποτέ πρόθεση να ενισχύσει τη διαφάνεια.

Τα αίτια της διαφθοράς

Σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο τα αίτια των φαινομένων διαφθοράς και αδιαφάνειας μπορεί κανείς να τα τοποθετήσει σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- **θεσμικά**, όπως νομικές και θεσμικές ελλείψεις, γραφειοκρατία, απουσία μηχανισμών διαφάνειας, λογοδοσίας και τιμωρίας
- **ιδιοσυγκρατικά**, όπως οι παραβατικές συμπεριφορές συγκεκριμένων ατόμων που βρέθηκαν να διαχειρίζονται εξουσία και χρήματα του δημοσίου
- **διαρθρωτικά**, όπως στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό στις αγορές
- **συστημικά**, όπως η διαπλοκή συμφερόντων και εξουσιών μεταξύ των διαφόρων υποσυστημάτων του κοινωνικοπολιτικού συστήματος, δηλ. της πολιτικής, της οικονομίας, της δικαιοσύνης, της διαχείρισης της πληροφορίας κ.λπ. και η απουσία ηθικών μηχανισμών και αντανακλαστικών για την προστασία και αναπαραγωγή του ίδιου του συστήματος.

Η σταδιακή απαξίωση των θεσμών, το καθεστώς ατιμωρησίας (πολιτικής και ποινικής), η ενίσχυση των ήδη ισχυρών οικονομικών συμφερόντων και η σχεδόν απόλυτη συγκέντρωση και έλεγχος των εξουσιών σε ένα στενό κυβερνητικό κύκλο ενισχύουν ένα και μοναδικό συμπέρασμα: ότι η έξαρση της διαφθοράς στην Ελλάδα, η εικόνα ηθικής κατάρπτωσης του πολιτικού βίου δεν είναι ένα φαινόμενο. Είναι πολιτική επιλογή της ΝΔ.

Η πολιτική της ΝΔ για τη διαφθορά

Τι έκανε η ΝΔ ως αντιπολίτευση

Η παρουσία φαινομένων αδιαφάνειας, διαπλοκής και διαφθοράς δεν είναι μια πρωτοφανής κατάσταση, ούτε ιστορικά, ούτε διεθνώς, όπως δεν είναι πρωτοφανής η συζήτηση για αυτά τα φαινόμενα. Η αναφορά στη διαφθορά και σε σκάνδαλα αποτελεί αναπόσπαστο και διαχρονικό στοιχείο του πολιτικού λόγου και της πολιτικής ζωής της Ελλάδας. Ακόμη περισσότερο, η συχνά εξοντωτική σκανδαλοθηρία, ως μέσο αποκόμισης πολιτικού οφέλους, πολλές φορές έχει οδηγήσει στο να χαρακτηρίζονται ως σκάνδαλα ή διαφθορά ακόμη και δυσλειτουργίες και στρεβλώσεις του θεσμικού πλαισίου, της δημόσιας διοίκησης ή του πολιτικού συστήματος.

Η ΝΔ ως αντιπολίτευση έκανε εκτενή χρήση αυτής της ρητορικής. Η χρησιμοποίηση της σκανδαλογίας ανήκει στα αγαπημένα θέματα της συντηρητικής παράταξης. Από το 1981 και μετά η Νέα Δημοκρατία έχει ανέλθει στην εξουσία δύο φορές επικαλούμενη την καταπολέμηση της διαφθοράς και την κάθαρση. Η επιλογή αυτής της θεματολογίας δεν είναι τυχαία. Η **νεοφιλελεύθερη ατζέντα**, που έχει συνοδεύσει τις κυβερνήσεις της ΝΔ, μόνο με το εκρηκτικό μείγμα σκανδαλογίας,

υπερθεματισμού του κράτους «μεγάλου ασθενή» και προβολής των «απαραίτητων μεταρρυθμίσεων» έχει πιθανότητες να πείσει για την αναγκαιότητα εφαρμογής της.

Από την εκλογή του Κώστα Καραμανλή στη θέση του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας πριν περίπου **12 χρόνια** η καταπολέμηση της διαφθοράς και της διαπλοκής αποτέλεσαν «σημείες ευκαιρίας» για τον πολιτικό λόγο της συντηρητικής παράταξης. Επί **7 χρόνια ως αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης** κατακεραύνωνε φαινόμενα διαφθοράς με εισαγγελικό ύφος επιδιώκοντας να φαίνεται άτεγκτος σε ζητήματα ηθικής. Η δυσφορία των πολιτών απέναντι σε σφάλματα ή παραλήψεις του κυβερνώντος τότε ΠΑΣΟΚ, **αντί να εκφραστεί μέσα από πολιτικά αιτήματα εκφράστηκε μέσα από τα ηθικολογικά συνθήματα** του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Μέσα από αυτή τη στρατηγική ο Κ. Καραμανλής, κατάφερε επικοινωνιακά να καθιερώσει το προφίλ του ηγέτη του κόμματος της «λαϊκής δεξιάς», υπερκαλύπτοντας τις **προνομιακές σχέσεις** που ανέκαθεν η **ΝΔ** είχε με **συγκεκριμένους επιχειρηματίες**, αφού η συντηρητική παράταξη αποτελούσε και αποτελεί τον «φυσικό χώρο» μεγάλων οικονομικών συμφερόντων (κεφαλαίου και ιδιαίτερα εφοπλιστών).

Πολιτικό γεγονός: Η αντικατάσταση του εκπρόσωπου τύπου της ΝΔ

Στη σφαίρα της ηθικής αιτιολογήθηκε και η αντικατάσταση του εκπροσώπου τύπου του κόμματος κ. Άρη Σπηλιωτόπουλου από τον κ. Θοδωρή Ρουσσόπουλο που σηματοδότησε μια νέα εποχή για την επικοινωνιακή στρατηγική της ΝΔ: την εποχή της ασυνέπειας πολιτικού λόγου και πράξης – την εποχή που άλλη είναι η πολιτική που εφαρμόζεται και άλλη αυτή που επικοινωνείται στους πολίτες. Αυτή η αντικατάστασή, ωστόσο, σηματοδότησε για πολλούς και την επανεδραίωση της σχέσης της ΝΔ με τα φίλα οικονομικά της συμφέροντα, αφού ερμηνεύτηκε και ως επιστέγασμα της συμφωνίας του Κ. Καραμανλή με συγκεκριμένους επιχειρηματίες. Ο δημοσιογράφος **Γ. Κύρτσος** στο βιβλίο του ***Ο Μυστικός Πόλεμος των Εξουσιών***, γράφει χαρακτηριστικά για εκείνη την περίοδο ότι **«ο Καραμανλής παρέδιδε τις επικοινωνιακές του φιλοδοξίες σε στελέχη του 'κατεστημένου' των ΜΜΕ... σε μια γιγαντιαία επιχείρηση εξαπάτησης της κοινής γνώμης»** και ότι υπήρχε **«ενίσχυση της επιρροής Βαρδινογιάννη σε επίπεδο ηγεσίας της ΝΔ»**.

Έχοντας ποινικοποιήσει, ως διεφθαρμένη, κάθε δημόσια πληρωμή για έργο, υπηρεσία και προμήθεια σε μια εποχή που υλοποιούνταν το μεγαλύτερο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων που είδε ποτέ η χώρα, Η Ν.Δ. αναζητούσε **σκοπίμως** πολιτική ευθύνη σε επίπεδο Πρωθυπουργού για κάθε παραβατική συμπεριφορά οποιουδήποτε στελέχους της δημόσιας διοίκησης. Αυτό ως μέρος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής αποκαλύπτεται ότι είχε για την ΝΔ διπλό πολιτικό όφελος. Πρώτον, υποτίμησε το μεγάλο έργο των προηγούμενων Κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ και δεύτερον, νομιμοποίησε για τους πολίτες την απόλυτη εξουσία του νέου Πρωθυπουργού, ως εγγυητή της διαφάνειας, έναντι οποιουδήποτε άλλου

θεσμού. Για τη χώρα και το πολιτικό της σύστημα όμως αυτό σήμαινε ότι **έμεινε αφύλακτη απέναντι στη διαφθορά ή στην υπόθαλψη διαφθοράς από την ίδια την Κυβέρνηση της ΝΔ.**

Πολιτικό γεγονός: Η ΝΔ στο Ευρωκοινοβούλιο για τα μονοπύθμενα πλοία

Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση επίδειξης των «ειδικών σχέσεων» της ΝΔ ακόμα και την εποχή που ήταν αντιπολίτευση με συγκεκριμένα συμφέροντα υπήρξε η στάση της ομάδας των Ευρωβουλευτών της ΝΔ για το θέμα της απόσυρσης των μονοπύθμενων πλοίων, τον Ιούνιο του 2003. Τότε, κι ενώ η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπερψήφισε τον νόμο για την επίσυρση της απόσυρσης των «Μονοhull», οι 9 ευρωβουλευτές της ΝΔ ψήφισαν «λευκό», παρόλο που η απόσυρση αυτού του τύπου πλοίων αποτιολογούνταν στη βάση της ενίσχυσης της ασφάλειας των πλοίων και της προστασίας των θαλασσών και παρόλο που μεγάλο μέρος των Ελλήνων εφοπλιστών είχε ήδη στραφεί στις ναυπηγήσεις διπύθμενων δεξαμενοπλοίων. Στην Βουλή των Ελλήνων οι βουλευτές της ΝΔ ζητούσαν την παραπομπή της ευρωπαϊκής απόφασης σε επιτροπή του Κοινοβουλίου και επιτίθονταν στον Υπουργό Ναυτιλίας επειδή δεν κατάφερε να «ακυρώσει» τον ευρωπαϊκό νόμο.

Τι δεν έκανε η ΝΔ ως κυβέρνηση

Όταν πριν από περίπου 5 χρόνια ανέλαβε η ΝΔ τη διακυβέρνηση της χώρας, ο Κ. Καραμανλής ως πρωθυπουργός πλέον διακήρυξε το νέο πολιτικό ήθος της κυβέρνησής του και κήρυξε το διαρκή πόλεμο κατά της διαφθοράς στη βάση των προγραμματικών του δεσμεύσεων. Στο Κυβερνητικό Πρόγραμμα της ΝΔ που παρουσιάστηκε το 2004, στην ενότητα με τον εντυπωσιακό τίτλο «Βασική μας Επιλογή η Επανάδρυση του Κράτους» παρατίθεται μία σειρά μέτρων για την ενίσχυση της διαφάνειας στη λειτουργία του κράτους. Στην πλειοψηφία τους **τα μέτρα αυτά είτε δεν εφαρμόστηκαν ποτέ είτε ουσιαστικά αλλοιώθηκαν**, ως προς το περιεχόμενο και τους στόχους τους κατά την υλοποίησή τους. Το αποτέλεσμα είναι:

- **15 προγραμματικές δεσμεύσεις που δεν έγιναν πράξη**, από το Πρόγραμμα της ΝΔ, και

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΝΔ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
1. Επιτροπή Ελέγχου του «πολιτικού χρήματος».	Δεν συστήθηκε
2. Ειδικό τμήμα «πόθεν έσχες», στα πλαίσια της Γενικής Επιθεώρησης Δημόσιας Διοίκησης.	Δεν συστήθηκε
3. Απαγόρευση στους Βουλευτές, τα μέλη της κυβέρνησης και όλα τα διοικούντα όργανα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, να προβαίνουν σε χρηματιστηριακές συναλλαγές.	Δεν θεσμοθετήθηκε
4. Οι ως τότε χρηματιστηριακές τους συναλλαγές και ιδίως εκείνες της περιόδου 1998-2000, θα ελεγχθούν πλήρως από την Επιτροπή Ελέγχου, ύστερα από υποχρεωτικό άνοιγμα των κάθε είδους κωδικών των ιδίων των πολιτικών και των συγγενικών τους προσώπων.	Δεν έγινε και φυσικά δεν άνοιξαν κωδικοί
5. Αυστηρές ποινές για τους παραβάτες... να μπει οριστικά τέλος στην ατιμωρησία.	Δεν έγινε... δεν τιμωρείται κανείς
6. Μέτρα για την κατοχύρωση όλων των κατά το Σύνταγμα αρμοδιοτήτων του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, έτσι ώστε και ν' αποκοπεί πλήρως ο σημερινός απαράδεκτος ομφάλιος λώρος που το συνδέει με τον Υπουργό Τύπου και ΜΜΕ.	Δεν έγινε, απλά η σύνδεση κληροδοτήθηκε στον Γ.Γ. Τύπου και ΜΜΕ
7. Πλήρης και διαρκής έλεγχος της σύνθεσης του μετοχικού κεφαλαίου των νομικών προσώπων που διαχειρίζονται ΜΜΕ μέχρι και φυσικού προσώπου.	«Βατερλώ Βασικού Μετόχου»

8. Απαγόρευση παρεμβολής κάθε είδους εξωχώριων εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο νομικών προσώπων που διαχειρίζονται ΜΜΕ.	«Βατερλώ Βασικού Μετόχου»
9. Μείωση στο ελάχιστο δυνατό του ποσοστού του «βασικού μετόχου».	«Βατερλώ Βασικού Μετόχου»
10. Κατάργηση κάθε δυνατότητας χρησιμοποίησης παρένθετων προσώπων, συγγενικών ή μη, στο μετοχικό κεφάλαιο και τη διοίκηση των νομικών προσώπων που διαχειρίζονται ΜΜΕ.	«Βατερλώ Βασικού Μετόχου»
11. Συγκρότηση Ανεξάρτητης Αρχής για την εποπτεία και τον έλεγχο των δημοσίων συμβάσεων.	Δεν έγινε
12. Κατάργηση του απαράδεκτου σημερινού θεσμικού πλαισίου (αρθρ. 1 ν. 2940/2001). (Ορισμός κατασκευαστικής κοινοπραξίας και εργολαβίας).	Δεν έγινε
13. Αντικατάσταση του ισχύοντος σήμερα «μαθηματικού τύπου».	Έγινε υπέρ του μειοδοτικού συστήματος
14. Εγγυήσεις διαφάνειας στις χρηματιστηριακές συναλλαγές... Αναγωγή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς σε πραγματικά ανεξάρτητη Αρχή.	Πλήρης απαξίωση όλων των Ανεξαρτήτων Αρχών
15. Άρση όλων των θεσμικών εμποδίων για αποτελεσματικό έλεγχο από τις ανεξάρτητες αρχές και τη δικαιοσύνη, των δημοσίων συμβάσεων και των χρηματιστηριακών συναλλαγών.	Απαξίωση των Ανεξαρτήτων Αρχών και ενδείξεις χειραγώγησης της δικαιοσύνης

- **9 εντολές που δεν τηρήθηκαν,** από τις οδηγίες του Πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή προς το Υπουργικό Συμβούλιο στις 10 Μαρτίου 2004.

ΟΡΙΣΜΟΣ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 2004	ΠΙΘΑΝΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΘΕΜΑ: Σεμνότητα και ταπεινότητα	
1. «Αποστρέφομαι κάθε τι που θυμίζει έπαρση, αλαζονεία, χλιδή, επίδειξη »	Εξαιρούνται π.χ. οι πολυτελείς κατοικίες;
2. «Θα δυσανεστηθώ πάρα πολύ αν δω φαινόμενα υπερβολικής κοινωνικής ζωής »	Εξαιρούνται π.χ. τα διήμερα με ιδιότητα σκάφη σε ελληνικά νησιά όπως η Μύκονος;
3. «Θα δυσανεστηθώ πάρα πολύ αν δω... κοσμικότητες »	Εξαιρούνται π.χ. τα θέρετρα του εξωτερικού;
4. «Θα δυσανεστηθώ πάρα πολύ αν δω... ιδιαίτερο συχνοτισμό με οικονομικούς παράγοντες »	Εξαιρούνται π.χ. τα ταξίδια για την παρακολούθηση ποδοσφαιρικών αγώνων;
5. «Θα δυσανεστηθώ πάρα πολύ αν δω... φανταχτερές δεξιώσεις »	Εξαιρούνται π.χ. εφόσον υπάρχουν τιμολόγια;
6. «Θα δυσανεστηθώ πάρα πολύ αν δω... πολυτέλειες και τα συναφή »	Εξαιρούνται π.χ. τα σκάφη αναψυχής;
ΘΕΜΑ: Εντιμότητα και διαφάνεια	
7. «Έντιμη διαχείριση και διαφάνεια... για τους εαυτούς μας »	Εξαιρούνται π.χ. οι υπουργοί;
8. «Έντιμη διαχείριση και διαφάνεια... για τους συνεργάτες μας »	Εξαιρείται π.χ. η υπόθαλψη εμπόρου ναρκωτικών;
9. «Έντιμη διαχείριση και διαφάνεια... για τους συγγενείς μας »	Εξαιρούνται π.χ. συγγενείς υπουργοί και οι σύζυγοι;

Αυτή η εξέλιξη σε συνδυασμό με τις προσπάθειες χειραγώγησης της τρίτης μεγάλης κατά το Σύνταγμα εξουσίας, της δικαστικής, αποκαλύπτει (αν μη τι άλλο) ότι **η ΝΔ δεν είχε ποτέ πραγματικά την πρόθεση ούτε να πατάξει τη διαφθορά** που ως αντιπολίτευση είχε διαπιστώσει – απαξιώνοντας κάθε πρόσωπο και θεσμό – ούτε να αποκαταστήσει τη διαφάνεια στη λειτουργία του κράτους και των θεσμών του. Αντίθετα, η μοναδική της πρόθεση **ήταν να εφαρμόσει τη δική της αντίληψη για**

την εξουσία και να υποτάξει τους θεσμούς προκειμένου να εφαρμόσει τη νεοσυντηρητική της ατζέντα.

Παρά την ασυνέπεια στην υλοποίηση του ίδιου της του προγράμματος, η ΝΔ αναφέρεται σχεδόν περήφανα σε κάποια μέτρα και δράσεις που ως κυβέρνηση προώθησε για την ενίσχυση της διαφάνειας. Η βασική επιχειρηματολογία υπεράσπισης του έργου της ΝΔ για την περίοδο 2004-2008 περιλαμβάνει τα εξής:

Το πρώτο επιχείρημα της ΝΔ είναι **το εκ των προτέρων καταδικασμένο σε αποτυχία νομοσχέδιο για το Βασικό Μέτοχο**. Όμως:

- **Με το νομοσχέδιο αυτό εκτέθηκε η χώρα** και κινδύνευσε με θεσμικές και οικονομικές κυρώσεις από την ΕΕ και **ο μόνος που επωφελήθηκε από αυτή την αστοχία ήταν η ίδια η ΝΔ**. Πρώτον, γιατί ενθάρρυνε τη φοβική στάση πολλών πολιτών απέναντι στην ΕΕ, οπότε ενίσχυσε τη δύναμη που έχει το **άλλοθι της ΕΕ** στην κοινή γνώμη. Δεύτερον, γιατί απενοχοποιήθηκε για την αδράνειά της στο ζήτημα της θεσμικής ενίσχυσης της διαφάνειας.

Ένα δεύτερο επιχείρημα είναι **η μετατροπή του αδικήματος της απιστίας από πλημμέλημα σε κακούργημα** με τον Ν. 3242/2004 και συγκεκριμένα με την τροποποίηση του Άρθρου 390 του Ποινικού Κώδικα (που είχε τροποποιήσει ο Ν. 2172/1993). Όμως:

- Η ΝΔ **παρπλανά** με το να αναφέρεται στην απιστία γενικώς και αορίστως των δημοσίων λειτουργών. Το άρθρο αυτό δεν αφορά στην απιστία περί την υπηρεσία (όπως αναφέρθηκε και από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό στις 27/6/2008 στη Βουλή), αλλά στην απιστία κατά ιδιοκτησίας. Άλλες παραβάσεις όμως κατά της ιδιοκτησίας, όπως η κλοπή, η υπεξαίρεση και η απάτη ήταν και είναι κακουργήματα.
- Η ΝΔ επίσης **παρालείπει** να αναφέρει ότι ανεξάρτητα από το μέγεθος της ποινής που διαφοροποιεί το πλημμέλημα από το κακούργημα στον ΠΚ, κατά τη διακυβέρνησή της **κανένας** από τους εμπλεκόμενους στα μεγάλα σκάνδαλα της (π.χ. υπόθεση ΟΤΕ ή Βατοπέδι) **δεν έφτασε να κατηγορηθεί** για τίποτα πόσο δε μάλλον για απιστία.

Για τον έλεγχο του πολιτικού χρήματος, που μέχρι σήμερα **δεν** έχει γίνει πράξη καμία δέσμευση της ΝΔ (βλ. σχετική παρέμβαση Σούρλα, 25/6/2008), ο Πρωθυπουργός καταφεύγει στη συνταγματική αναθεώρηση και στις δήθεν ευθύνες της αντιπολίτευσης και ειδικά του ΠΑΣΟΚ για την αποχώρηση από την αναθεωρητική διαδικασία. Παραλείπει ωστόσο να αναφέρει ότι η αποχώρηση του ΠΑΣΟΚ ήταν το μοναδικό όπλο αντίδρασης σε μια διαδικασία, (κατά την ψηφοφορία για το άρθρο 24) την οποία η ΝΔ επιχείρησε να διαφθείρει και όπως αποκαλύφθηκε συνέχισε στην ίδια τακτική μέχρι την ολοκλήρωση της ψήφισης των αναθεωρητέων άρθρων του Συντάγματος. Με άλλα λόγια, ο Πρωθυπουργός εμμέσως δηλώνει ότι **δεν μπορεί να κάνει τίποτα** για να αλλάξει το πλαίσιο, επικαλούμενος συνταγματικό κώλυμα. Όμως:

- **Η καταπολέμηση της αδιαφάνειας δεν έχει συνταγματικό κώλυμα**, κάτι το οποίο πολύ καλά γνωρίζει η ΝΔ από το 2003, όταν ο νυν Υπουργός Εσωτερικών της Κυβέρνησης (Π. Παυλόπουλος) ενημέρωνε ότι «... η ειδικότερη αρχή της διαφάνειας ως προς τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των πολιτικών προσώπων καθιερώνεται πλέον ρητώς στο Σύνταγμα άρθρο 29 παρ. 2...» και διαβεβαιώνει πως το καθεστώς αδιαφάνειας που τότε ισχυριζόταν η ΝΔ ως αντιπολίτευση είναι ζήτημα νομικού και θεσμικού πλαισίου.
- **Και ενώ η Επιτροπή Ελέγχου του πολιτικού χρήματος δεν έγινε ποτέ, απαξιώθηκε στην πράξη και η Επιτροπή για το Έλεγχο του Μαύρου Χρήματος (Ζορμπά).**

Για τις δημόσιες συμβάσεις (έργων και προμηθειών) η ΝΔ επικαλείται μέτρα και δράσεις κατά της αδιαφάνειας όπως:

- **η αμφιλεγόμενη κατάργηση του μαθηματικού τύπου** και η επαναφορά του αναχρονιστικού και εξοντωτικού για τον κατασκευαστικό κλάδο μειοδοτικού συστήματος (που κατά πολλούς οδηγεί σε σημαντικές υπερβάσεις προϋπολογισμών και ενισχύει την διαπλοκή στην υλοποίηση των έργων). Όμως η πραγματική επίπτωση στο χώρο των δημοσίων έργων από αυτή την πράξη φαίνεται αν κοιτάξει κανείς (εάν βρει!) τις δημόσιες συμβάσεις που έχουν υπογραφεί υπό αυτό το σύστημα: **δεν έχει υπάρξει καμία ουσιαστική αλλαγή στις εταιρίες που αναλαμβάνουν τα δημόσια έργα.**
- **νομοθετήματα που στην ουσία αποτελούν υποχρέωση** της χώρας απέναντι στην ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Ενιαία Αγορά, όπως είναι η ενσωμάτωση των οδηγιών 17 και 18 του 2004 στο εθνικό δίκαιο,
- **ο νέος νόμος για τις προμήθειες του ΕΣΥ που δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί** (βλ. επίκαιρη ερώτηση βουλευτών ΠΑΣΟΚ, ΚΤΕ Υγείας, 4/6/2008), ενώ από το 2004 δεν εφαρμόζεται ούτε ο παλιός νόμος. Με άλλα λόγια, οι προμήθειες γίνονται εκτός θεσμικού πλαισίου και όχι μόνο δεν έχει ακόμη παταχθεί η αδιαφάνεια στις προμήθειες του ΕΣΥ αλλά έχει ενισχυθεί, ενώ τα χρέη των νοσοκομείων αυξάνονται.

Τέλος, μια από τις πιο επικίνδυνες ιδεοληψίες της ΝΔ στο ζήτημα της αδιαφάνειας και της διαπλοκής είναι **το μέγεθος του δημόσιου τομέα και η έκταση των κρατικών προμηθειών που ενισχύει τη διαφθορά**. Άρα, η ΝΔ προτείνει τις ιδιωτικοποιήσεις και ως μια θεραπεία ενάντια στη διαφθορά. Όμως:

- Το μέγεθος του δημόσιου τομέα είναι ένα ακόμη άλλοθι και παραπλανητικά το επικαλείται η κυβέρνηση. Πρώτον, γιατί **ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα είναι από τους μικρότερους στην ΕΕ σε όρους δαπανών**. Για την ακρίβεια, με βάση τις δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 2007 (και πριν) η Ελλάδα είναι 12^η στην ΕΕ15 και 15^η στην ΕΕ27, ακόμη και το ΗΒ έχει μεγαλύτερο δημόσιο τομέα. Δεύτερον, γιατί **ανεξαρτήτως μεγέθους οι κρατικές λειτουργίες, υπηρεσίες και προμήθειες θα συνεχίσουν να υπάρχουν**.

- Η διαφθορά εάν δεν αντιμετωπιστεί θα συνεχίζει να επηρεάζει την οικονομία και την κοινωνία ακόμη και εάν ιδιωτικοποιηθούν όλες οι δημόσιες επιχειρήσεις. Δραματικά κωμική είναι η στάση της κυβέρνησης απέναντι σε αυτό το θέμα και συμπυκνώνεται στην απάντηση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (Κ. Χατζηδάκη) που ήταν **«δεν θα το κάνει δημόσιος λειτουργός»** όταν ρωτήθηκε για τις παράνομες προμήθειες που δίνει ο νέος ιδιοκτήτης-manager του ΟΤΕ (η Deutsche Telecom) στη Siemens.

Εκτός προγράμματος και διακηρύξεων, η ΝΔ απαξίωσε θεσμούς όπως τον ΑΣΕΠ, την Επιτροπή Ανταγωνισμού, την Αρχή για την Καταπολέμηση του Μαύρου Χρήματος, νομιμοποιεί μέσα στη Βουλή την οικειοποίηση δημόσιου χρήματος από ιδιώτες, όπως με την πώληση του ΟΤΕ και δεν τιμωρείται κανείς ούτε πολιτικά, παρά την οδηγία «σεμνά και ταπεινά», ούτε δικαστικά παρά τη δέσμευση περί ανεξάρτητης δικαιοσύνης. Με άλλα λόγια, **η διαφθορά στην Ελλάδα είναι θεσμικά προστατευμένη, από την ίδια την Κυβέρνηση.**

Το αποτέλεσμα της πολιτικής της ΝΔ

Η συχνότητα εμφάνισης σκανδάλων είναι μάλλον μοναδική. Από το Φεβρουάριο του 2006 μέχρι τον Ιούνιο του 2008 αποκαλύφθηκαν και όχι με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, όπως πολύ συχνά υποστηρίζει ο Πρωθυπουργός, **11 υποθέσεις με διαστάσεις σκανδάλου μέσα σε μόλις 2½ χρόνια.** Σε αυτό τον αριθμό δεν υπολογίζονται εκείνες οι περιπτώσεις που είναι **σκανδαλώδεις οι ολιγωρίες στην αντιμετώπιση ή στη διερεύνησή τους** («πακιστανοί», Σινούκ, παραδικαστικό κύκλωμα, πυρκαγιές κ.λπ.).

Από τη φύση τους και την έκταση τους πολλά από τα πρόσφατα σκάνδαλα, όπως αυτά των «ομολόγων», της αγοράς του Γερμανού από την Cosmote, της οικονομικής διαχείρισης του Υπουργείου Πολιτισμού, της πώλησης του ΟΤΕ, των ακινήτων της Μονής Βατοπεδίου δεν παραπέμπουν σε κοινές παραβατικές συμπεριφορές και δεν οφείλονται μόνο σε θεσμικά κενά και σε δυσλειτουργία του ανταγωνισμού. Είναι **αποτελέσματα αποφάσεων που λήφθηκαν σε υψηλό πολιτικό επίπεδο και μεθοδεύσεων που κατοχυρώθηκαν νομοθετικά** (με υπογραφές υπουργών ή/και από την ίδια την πλειοψηφία της Βουλής). Σε αυτά **εμπλέκονται ανώτερα πολιτικά στελέχη** όχι απλά δημόσιοι υπάλληλοι. **Εμπλέκονται οικονομικοί κολοσσοί, αλλά και μικρές «άγνωστες» εξωχώριες ή μη εταιρίες** και άτομα με αποδεδειγμένες σχέσεις μεταξύ τους και με πολιτικά πρόσωπα. **Εμπλέκονται θεσμοί**, όπως οι ανεξάρτητες αρχές, ή δεν εμπλέκονται σκοπίμως καθώς άλλοι θεσμοί αποφάσισαν γι' αυτό ή de facto οδήγησαν στην απαξίωσή τους (όπως στην περίπτωση της Επιτροπής Ζορμπά). **Εμπλέκεται συχνά τμήμα της δικαιοσύνης**, με πράξεις, παραλήψεις και καθυστερήσεις συχνά αδικαιολόγητες.

Όλα αυτά αποτελούν **ενδείξεις οργανωμένων σκανδάλων και νέου τύπου διαφθοράς** που οφείλεται σε συστημικά αίτια και στην εκούσια υπονόμηση ή επικυριαρχία θεσμών. Μια ακόμη σοβαρή **ένδειξη άτυπων συμμαχιών και διαπλοκής είναι η πολιτική ασυλία των εμπλεκόμενων** με αποκορύφωμα την, πέρα από κάθε διεθνές και εθνικό κανόνα δικαίου, άρνηση της κυβέρνησης να πάρει έστω και προσωρινά μέτρα τιμωρίας επιχειρήσεων και ατόμων που έχουν

δημόσια παραδεχτεί ότι έχουν εμπλακεί σε ενεργητική δωροδοκία δημοσίων λειτουργών, όπως στην περίπτωση της Siemens.

Σε όλα αυτά μπορεί, τέλος, να προστεθεί η στάση της ΝΔ και των στηριγμάτων, που ισοπεδωτικά αποδίδουν ευθύνες στο δικομματισμό, ενισχύοντας την εικόνα παρακμής του πολιτικού συστήματος συνολικά, στερώντας από την πολιτική ένα ισχυρό μέτωπο ενάντια στη διαφθορά και προσφέροντας άτυπη πολιτική ασυλία στην κυβέρνηση. Αξίζει να σημειωθεί η αλλαγή στάσης του ΚΚΕ στα σύγχρονα σκάνδαλα σε σχέση με το 1989, όταν είχε συμμαχήσει πολιτικά με τη ΝΔ για την απόδοση πολιτικών και νομικών ευθυνών για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Η αδιαφάνεια συστατικό στοιχείο της πολιτικής της ΝΔ			
(χαρακτηριστικές περιπτώσεις των τελευταίων 2 ½ ετών)			
Ημερομηνία	Υπόθεση	Εμπλεκόμενοι	Αποτέλεσμα διερεύνησης
Φεβρουάριος 2006	Υποκλοπές	Πρωθυπουργός, Υπουργός Επικρατείας, Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Υπουργείο Δικαιοσύνης, εταιρείες VODAFON-ERICSSON	Τέθηκε στο δικαστικό αρχείο (Ιανουάριος 2008). Η κυβέρνηση αρνήθηκε δύο φορές σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής.
Μάιος 2006	Γερμανός – Cosmote	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Διοικήσεις ΟΤΕ, COSMOTE, «Γερμανός»	Άσκηση ποινικών διώξεων σε βαθμό κακουργήματος κατά των Διοικήσεων ΟΤΕ, COSMOTE, «Γερμανός» για 5 αδικήματα (Ιούλιος 2008).
Ιούλιος 2006	ΕΤΕ-Π.Κ. Χρηματιστηριακή	Τράπεζες	Κανένα μέχρι τώρα.
Σεπτέμβριος 2006	«Κουμπάροι» στην Επιτροπή Ανταγωνισμού – Καρτέλ γάλακτος	Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Απασχόλησης	Σε δική (δεν έχει ακόμη ξεκινήσει) οι λεγόμενοι «κουμπάροι».
Μάρτιος 2007	Ομόλογα	Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Απασχόλησης Ασφαλιστικά Ταμεία	Πορίσματα της Επιτροπής Ζορμπά στα οποία γίνεται αναφορά και σε «μαύρο» πολιτικό χρήμα, τα οποία «θάφτηκαν» από αρμόδιους Εισαγγελείς. Εξετάζεται η κατάργηση της Επιτροπής... Η κυβέρνηση αρνήθηκε πρόταση σύστασης Εξεταστικής Επιτροπής.
Δεκέμβριος 2007	Οικονομική διαχείριση Υπουργείου Πολιτισμού (Ζαχόπουλος)	Χρ. Ζαχόπουλος (ΓΓ ΥΠΠΟ 2004-2007), Κ. Καραμανλής (ΥΠΠΟ 2004-2006), Γ. Βουλγαράκης (ΥΠΠΟ 2006-2007)	Εισαγγελικό «θάψιμο» (Ιούλιος 2008) με αρχειοθέτηση σωρείας καταγγελιών.
Α' εξάμηνο 2008 (περίοδος όπου κορυφώνεται η σωρεία αποκαλύψεων για τη δράση της εταιρείας στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία)	Siemens	Στελέχη κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ., κομματικά στελέχη, επιχειρηματίες	Προανάκριση, η οποία διήρκεσε 18 μήνες (!!) και έκλεισε όταν άρχισε να αγγίζει κυβερνητικά στελέχη της Ν.Δ. Καμία προσωποποίηση στις διώξεις. Η κυβέρνηση αρνείται την πρόταση για την Εξεταστική Επιτροπή από τον Φεβρουάριο του 2008, όπως και τη διερεύνηση από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.
Μάιος 2008	Προσπάθεια νόθευσης της κοινοβουλευτικής διαδικασίας ψήφισης της Αναθεώρησης του Συντάγματος	Βουλευτές της ΝΔ	Ο πρόεδρος της Βουλής επιβεβαίωσε την «αταξία» κατά τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και αρνήθηκε τη διερεύνηση

Ιούνιος 2008	Πώληση ΟΤΕ	Κυβέρνηση (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών), Deutsche Telekom, MIG	της καταγγελίας. Καμία διερεύνηση.
Σεπτέμβριος 2008 (επίσημη αποκάλυψη ενός σκανδάλου που εξελίσσεται από το 2005)	Ακίνητη περιουσία Μονής Βατοπεδίου	Κυβέρνηση (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών) Κτηματική Εταιρία Δημοσίου Μονή Βατοπεδίου	Από τον Οκτώβριο του 2003 ο αρμόδιος υπουργός του ΠΑΣΟΚ είχε αναπέμψει την υπόθεση. Εισαγγελική έρευνα σε εξέλιξη, και ένα πόρισμα που αναφέρει ότι οι «Υπουργοί εξαπατήθηκαν»

Η κυβερνητική πρακτική και τα σκάνδαλα της ΝΔ

Διανύοντας τον πέμπτο χρόνο διακυβέρνησης της χώρας από τη ΝΔ μπορεί κανείς με ασφάλεια να διαπιστώσει ότι, οτιδήποτε ακολούθησε μετά την πρώτη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου τον Μάρτιο του 2004, σε σχέση με την πάταξη της διαφθοράς, ήταν πέρα και πάνω από κάθε πρόβλεψη. Η κυβερνητική πρακτική της ΝΔ στη «μάχη» κατά της διαφθοράς χωρίζεται σε δύο κύκλους, ο καθένας με τα δικά του ενδιαφέροντα γεγονότα και χαρακτηριστικά. Ο πρώτος κύκλος ξεκινά αμέσως μετά την πρώτη «νωπή λαϊκή εντολή» που έλαβε η ΝΔ το 2004 (μέχρι το 2007) με κεντρικό σύνθημα να καθαρίσει τον τόπο από τα σκάνδαλα. Η πρώτη αυτή περίοδος δεν βελτίωσε με κανένα τρόπο την πολιτική ηθική στον τόπο, αντίθετα μάλλον άφησε την πολιτική ζωή πιο εκτεθειμένη θεσμικά και ηθικά, με ένα και μόνο υποτιθέμενο εγγυητή της διαφάνειας, τον Πρωθυπουργό (κατά συνέπεια και οι ευθύνες του είναι ανάλογα υψηλές). Ο δεύτερος κύκλος, ήταν ακόμη πιο επιζήμιος για τον τόπο και πιο αποκαλυπτικός ως προς την τακτική της κυβέρνησης, καθώς διαπιστώθηκε ότι η ίδια η Κυβέρνηση ηγείται και ακόμα και σχεδιάζει πράξεων που έχουν πρόθεση να ζημιώσουν το δημόσιο συμφέρον.

Πρώτος Κύκλος Διακυβέρνησης: Η περίοδος των απατηλών «αγνών προθέσεων»

Η πρώτη περίοδος διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, ιδιαίτερα κατά τους πρώτους μήνες, μπορεί να χαρακτηριστεί ως η περίοδος των «αγνών προθέσεων». Ο υπερβάλλον ζήλος του Πρωθυπουργού σε θέματα διαφθοράς και μη ανεκτικότητας σε «αήθεις» συμπεριφορές οδήγησε σε ένα ασύλληπτο αριθμό απομακρύνσεων στελεχών της Κυβέρνησης από τις θέσεις τους. Όμως, οι «αγνές προθέσεις» που οδήγούσαν σε **«αποκάλυψη από την ίδια την κυβέρνηση»**, κατά τα λεγόμενα των κορυφαίων (και μη) κυβερνητικών στελεχών και του ίδιου του πρωθυπουργού στην ουσία ήταν **συγκάλυψη** και συνοδεύονταν από παραιτήσεις συνήθως υφιστάμενων των υπουργών, οι οποίες στόχευαν στην **αποκλιμάκωση** της έντασης και στην συνέχεια στην **επανένταξη** των ίδιων στο σύστημα εξουσίας.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τη φάση της αποκλιμάκωσης συνοδεύει **η εξαγγελία της πρόθεσης για την πραγματοποίηση μίας «μεταρρύθμισης»**, η οποία άσχετα με το αν τελικά είναι πραγματικά στις προθέσεις της κυβέρνησης, προβάλλεται από τα ΜΜΕ έντονα, πολλές φορές περισσότερο από όσο αναλογεί σε εξαγγελίες προθέσεων. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει **η προσπάθεια**

συμφητισμού ή ακόμα και αναπομπής των αιτιών του σκανδάλου στο απώτερο παρελθόν, δηλ. στην περίοδο των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ. Το σχήμα **αποκάλυψη-παραίτηση/αποκλιμάκωση-επανεπίταξη** συναντάται σε μια σειρά από σκάνδαλα που αφορούν την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, από την πρώτη κυβερνητική της θητεία έως σήμερα. Μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι οι εξής:

1. Η **πρώτη αποπομπή του υπουργού κ. Σάββα Τσιτουρίδη**, που είχε ως αιτία την προσπάθειά του υπουργού να εξασφαλίσει τη μεταγραφή του γιου του σε Πανεπιστήμιο της Αθήνας, τον Σεπτέμβριο του 2004. Η **αποκλιμάκωση** ήρθε με την παραίτηση του υπουργού, ο οποίος όμως **επανεπίταχθηκε** στο κυβερνητικό σχήμα ως υπουργός απασχόλησης τον Φεβρουάριο του 2006.

2. Η δεύτερη αποπομπή του ίδιου υπουργού, τον Απρίλιο του 2007, που έγινε σε συνέχεια δημοσιεύματος σε φιλική εφημερίδα, το οποίο ανέφερε εμπλοκή συνεργάτη του στο σκάνδαλο του χρηματιστηρίου. Το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δημοσιεύματος, σύμφωνα με δήλωση του εκπροσώπου τύπου της κυβέρνησης, **«επιβεβαίωσε στον πρωθυπουργό ο έρευνών την υπόθεση εισαγγελέας»**. (Χρήσιμο είναι βέβαια να γνωρίζει κανείς ότι το περιεχόμενο μιας εισαγγελικής έρευνας πρέπει να είναι απόρρητο). Αξίζει να σημειωθεί ότι **ο κ. Τσιτουρίδης ήταν στο ψηφοδέλτιο της Νέας Δημοκρατίας στις εκλογές του 2007**.

3. Το σκάνδαλο με το **παραδικαστικό κύκλωμα**, σε συνδυασμό με την κρίση στην ιεραρχία της εκκλησίας, στα οποία βρέθηκαν αναμεμιγμένοι ο βουλευτής Π. Μαντούβαλος και η σύζυγος του υφυπουργού εξωτερικών Χρ. Βαληνάκη.

4. Το σκάνδαλο Χούπη, στενού συνεργάτη και διευθυντή του γραφείου τύπου του Υπουργού Εσωτερικών, Π. Παυλόπουλου, που είχε τοποθετηθεί σε πέντε θέσεις του Δημοσίου και εν μέσω άλλων «υποχρεώσεων» είχε αναλάβει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση των όρων του διαγωνισμού και την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων για 600 θέσεις στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Το σκάνδαλο αυτό μεταξύ άλλων αποκαλύπτει και την αντίληψη της κυβέρνησης για τη διαφάνεια στις προσλήψεις στο δημόσιο. Ο κ. Χούπης **παραιτήθηκε** από τη θέση του Διευθυντή Τύπου του Υπουργού Εσωτερικών, ενώ ο κ. Παυλόπουλος, παραμένει υπουργός Εσωτερικών.

5. Άλλη μία **αποπομπή** υπουργού, ήταν αυτή του **κ. Μαργκογιαννάκη**, επειδή αποκάλυψε τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Δ. Λινό «ανόητο και αμόρφωτο». Ο κ. Μαργκογιαννάκης ήταν και πάλι στα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας το 2007.

6. Το ίδιο συνέβη και με τον υφυπουργό Οικονομίας τότε **Αδάμ Ρεγκούζα**, ο οποίος ενεπλάκη σε σκάνδαλο με χρηματοδότηση από κρατικά κονδύλια καναλιών με άσεμνο περιεχόμενο, παραιτήθηκε αλλά φυσικά **ήταν στο ψηφοδέλτιο** της Νέας Δημοκρατίας το 2007.

Οι παραιτήσεις υπουργών υποστηρίζουν τη συνέχεια του συστήματος εξουσίας της ΝΔ και του πρωθυπουργού και πάντα υπό το σχήμα **αποκάλυψη-παραίτηση/αποκλιμάκωση-επανεπίταξη**. Δεν υπάρχει υπουργός ή βουλευτής της ΝΔ, ο οποίος να έχει παραιτηθεί κατά το παρελθόν με

τυμπανοκρουσίες περί ηθικής ευθιξίας και να μην «κοσμούσε» τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας στις εκλογές του 2007. **Ο μοναδικός πραγματικά αποεμφθεις και χωρίς επανένταξη στη ΝΔ είναι ο κ. Πολύζος.** Η δήλωση που είχε προκαλέσει τη διαγραφή του ήταν η ακόλουθη: **«Τι απορείτε; Νομίζετε ότι δεν χρηματίζονται στελέχη της ΝΔ;** Σε όλα τα κόμματα υπάρχουν έντιμοι και αυτοί οι οποίοι ακολουθούν τέτοιες πρακτικές».

Το ίδιο σχήμα, αλλά με μια παραλλαγή από την οποία ολοένα και συχνότερα **απουσιάζει παντελώς η (ούτως ή άλλως προσχηματική) τιμωρία και η ενισχύεται η προσπάθεια συμψηφισμού,** συνεχίζει να εφαρμόζεται και σήμερα, καθώς τα σκάνδαλα γίνονται, όλο και πιο πυκνά και πιο έντονα. Παράλληλα, οι θεσμοί χαλαρώνουν με αποτέλεσμα η αντιμετώπιση της διαπλοκής να εξαρτάται ακόμη περισσότερο από αυτούς που φαίνεται ότι την συντηρούν και την υποθάλπουν, δηλ. την ίδια την κυβέρνηση. **Ο τρόπος αντιμετώπισης των σκανδάλων ή των ολιγωριών,** από την κυβέρνηση της ΝΔ αποτελεί συχνά από μόνος του **σκάνδαλο** και είναι ενδεικτικός της πραγματικής αντίληψης της συντηρητικής παράταξης για την εξουσία. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι:

1. Το ξέσπασμα του σκανδάλου του **καρτέλ γάλακτος που εξελίχθηκε σε καρτέλ των κουμπάρων.** Η **αποκλιμάκωση** ήρθε με συλλήψεις και κυβερνητικές δηλώσεις τύπου «τις χειροπέδες τις είδατε», όμως στη συνέχεια οι περιώνυμοι «κουμπάροι» αφέθηκαν ελεύθεροι και η δίκη, δύο χρόνια μετά δεν έχει ακόμη ξεκινήσει. Η υπόθεση αυτή εκτός από τη συνήθη καθυστέρηση στην απόδοση δικαιοσύνης, χαρακτηρίστηκε και από την ουσιαστική **αποδιοργάνωση, ενός ακόμη θεσμού, της Επιτροπής Ανταγωνισμού,** που οδήγησε σε ακόμη μεγαλύτερη χαλάρωση της εποπτείας της αγοράς.

2. Η αποκάλυψη του σκανδάλου **των υποκλοπών,** που μαζί με αυτό επιβεβαιώθηκε ότι επί 11 μήνες γνώριζε το γεγονός το πρωθυπουργικό γραφείο αλλά προτίμησε να το ανακοινώσει με μια θεαματική συνέντευξη τύπου τριών υπουργών της κυβέρνησης. Ο πρωθυπουργός δεν έδειξε να ενοχλείται ιδιαίτερα από το γεγονός ότι η κυβέρνησή του, και ο ίδιος, πρώτοι από όλους (όπως συνεχώς διατείνεται), έπεσαν «θύμα» των υποκλοπών. **Δεν υπάρχει ούτε μια παραίτηση που να σχετίζεται με αυτό το θέμα ενώ οι δικαστικές έρευνες έχουν τεθεί στο αρχείο.** Ο θάνατος του υπαλλήλου της Vodafone Κώστα Τσαλικίδη θεωρήθηκε αυτοκτονία. Απορίας άξιο πώς, δε ζητήθηκε ποτέ η παραίτηση του αρχηγού της ΕΥΠ που δεν μπόρεσε να προστατεύσει τον πρωθυπουργό της χώρας από υποκλοπές.

3. Η αποκάλυψη του **σκανδάλου των «δομημένων ομολόγων»** αποτελεί την κορωνίδα στην πορεία του πρώτου κύκλου της διακυβέρνησης της ΝΔ και προάγγελος των σχεδιασμένων, από την ίδια την κυβέρνηση, σκανδάλων, που αποκαλύφθηκαν αργότερα. **Σε διάστημα τριών ημερών πάνω από 13 ασφαλιστικά ταμεία «αποφασίζουν» να επενδύσουν σε «δομημένο ομόλογο» συγκεκριμένης εταιρείας.** Από όλο το πλέγμα υπουργών, υφυπουργών, διοικητών ταμείων, εξωχώριων και μη εταιρειών που συνέθεταν τον κύκλο του σκανδάλου **δεν τιμωρήθηκε κανείς.** Για την αποκλιμάκωση της κατάστασης ο πρωθυπουργός ζήτησε την παραίτηση ενός από τους εμπλεκόμενους υπουργούς (Σάββα Τσιπουρίδη), αλλά για άλλο λόγο: την εμπλοκή συνεργάτη του με

την υπόθεση του χρηματιστηρίου, ώστε συνειρμικά να επιχειρηθεί και ο συμψηφισμός με τη σχετική υπόθεση. Φυσικά ο τέως υπουργός επανατοποθετήθηκε στο ψηφοδέλτιο της Νέας Δημοκρατίας. **Παραμένει ακόμα άγνωστο το ακριβές ποσό που έχουν απωλέσει μέχρι σήμερα τα ταμεία**, ενώ το πόρισμα της Επιτροπής Ζορμπά δεν δημοσιεύτηκε ποτέ και η Επιτροπή καταργήθηκε.

Δεύτερος Κύκλος Διακυβέρνησης: Οι «ασύμμετρες απειλές» για τη διαφάνεια

Η μόλις ενός έτους, δεύτερη κυβερνητική θητεία της ΝΔ μετρά ήδη ένα μεγάλο αριθμό υποθέσεων και σκανδάλων με την εμπλοκή υψηλόβαθμων στελεχών, υπουργών και στενών συνεργατών του πρωθυπουργού, αλλά και σκανδαλωδών χειρισμών και θανάσιμης ολιγωρίας που παρέμεινε αδιερεύνητη. Με μια τέτοια περίπτωση ξεκίνησε η δεύτερη θητεία της κυβέρνησης της ΝΔ, που στη δίνη των γεγονότων που ακολούθησαν σπάνια καταγράφεται στα πεπραγμένα αυτής της κυβέρνησης ως σκάνδαλο. Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι, η οριακή αυτοδυναμία της 16^{ης} Σεπτεμβρίου που εξασφάλισε η ΝΔ ξεκίνησε πάνω στις στάχτες της Πελοποννήσου και υπό τη σκιά των καταγγελιών για τις μεθόδους διανομής της έκτακτης οικονομικής βοήθειας ή όπως αλλιώς ονομάστηκε τα «τριχίλιαρα της ντροπής».

Το μεγαλύτερο όμως σκάνδαλο και ένδειξη παντελούς έλλειψης ήθους, ήταν η ανερευθρίαστη χρησιμοποίηση των πιο απίθανων σεναρίων για την εξήγηση της **ανικανότητας** της κυβέρνησης να προστατέψει τη ζωή και την περιουσία των Ελλήνων με τις αιτιάσεις περί **ασύμμετρης απειλής** και η προσπάθεια κατασκευής εξωτερικού εχθρού για το αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από την πρωτοφανή και απαράδεκτη έλλειψη συντονισμού των αρμόδιων αρχών και Υπουργών. Οι ηγετικού τύπου **εμφανίσεις** και πολεμικού τύπου επισκέψεις στο Πεντάγωνο του Πρωθυπουργού, εκτός από τη διασκέδαση των εντυπώσεων, ούτε απάντηση έδωσαν ούτε λύση στην καταστροφή. **Φυσικά καμία έρευνα δεν ξεκίνησε ποτέ για την υπόθεση αυτή** και 14 μήνες μετά, περιμένουμε από τον πρωθυπουργό να υποδείξει με συγκεκριμένα στοιχεία ποιοι συνιστούσαν την ασύμμετρη απειλή και ποια εν τέλει δύναμη από το εξωτερικό έβαλε τη χώρα στο στόχαστρο. Πάντως, η έκθεση του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου σχετικά με τις πυρκαγιές του περασμένου χρόνου επιρρίπτει τις βασικές ευθύνες για την καταστροφή στη αντίδραση του κρατικού μηχανισμού.

Λίγους μήνες μετά, η **απόπειρα αυτοκτονίας του Γ.Γ. του Υπουργείου Πολιτισμού Χ. Ζαχόπουλου**, έφερε για πρώτη φορά το πρόβλημα της διαφθοράς τόσο κοντά στον Πρωθυπουργό, όχι μόνο ως αρμόδιο για την αντιμετώπισή της, αλλά και ως εμπλεκόμενο. Ο δράστης ήταν επί χρόνια στενός συνεργάτης του Πρωθυπουργού, αποτέλεσε **προσωπική του επιλογή** από το Μάρτη του 2004 που ήταν Υπουργός Πολιτισμού και διαχειρίστηκε περί τα **700 εκατομμύρια ευρώ** με ουσιαστικά εν λευκώ εξουσιοδότηση. Ο Χ. Ζαχόπουλος κατηγορήθηκε για μη χρηστή οικονομική διαχείριση, αλλά και για τη διοργάνωση παράτυπου διαγωνισμού προσλήψεων στο Υπουργείο Πολιτισμού. Ο διαγωνισμός ακυρώθηκε, αλλά η εισαγγελική έρευνα για τη διαχείριση του Υπουργείου έκλεισε χωρίς κατηγορίες παρά τη σωρεία καταγγελιών.

Τη ίδια υπόθεση διαδέχθηκαν αποκαλύψεις, οι οποίες ακόμα και στην πιο επίσημη και αποδεκτή από την κυβέρνηση εκδοχή πιστοποιούν **στενές σχέσεις εξάρτησης του πρωθυπουργικού γραφείου**

με εκδότες και δημοσιογράφους, αλλά και παράνομων συναλλαγών μεταξύ εκδοτών και στελεχών της κυβέρνησης. Ο βουλευτής της ΝΔ **Δ. Κουκοδήμος** ανεξαρτητοποιείται όταν γνωστοποιείται **συνάντησή** του με τον δημοσιογράφο Μ. Τριανταφυλλόπουλο. Ο Δ. Κουκοδήμος αθώωθηκε και **επανεπτάχθηκε** στην κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ.

Η στάση του πρωθυπουργού ήταν για άλλη μια φορά αντίθετη με τις διακηρύξεις του και σε πλήρη ταύτιση με όσα διαπίστωνε με περίσσειμα δεινότητας για τους πολιτικούς του αντιπάλους όταν τους κατηγορούσε για υποθέσεις διαφάνειας. Με λίγα λόγια, η υπόθεση αυτή που αποκάλυψε τρία σκάνδαλα, έκλεισε ως ένα κοινό ροζ σκάνδαλο συνδυασμένο με μια υπόθεση εκβιασμού και μόνο για αυτή υπήρξε τιμωρία. Υπό αυτή την έννοια η **ανησυχία του Μεγάρου Μαξίμου υπήρξε υπερβολική** εάν αναλογιστεί κανείς ότι επισήμως το θέμα ήταν τελικά ότι ο γ.γ. του υπουργείου πολιτισμού είχε προσπαθήσει ανεπιτυχώς να αυτοκτονήσει για προσωπικούς λόγους.

Η **υπόθεση Siemens** ξέσπασε σε μια πολιτικά περιεργη περίοδο και έκρυβε θλιβερές εκπλήξεις για την ποιότητα του πολιτικού προσωπικού της χώρας. Η στάση της ΝΔ και του πρωθυπουργού προβλέψιμη για άλλη μια φορά, ενώ η στάση συγκεκριμένων δικαστικών λειτουργών, που ευτυχώς δεν χαρακτηρίζει την ελληνική δικαιοσύνη συνολικά, εξέγειρε πολλά ερωτηματικά. Η **άτολμη στάση** του σε θέματα που χαρακτήριζε ουσίας, όπως ο κοινωνικός συγχροτισμός με μεγαλοεπιχειρηματίες που αποδείχθηκε στην περίπτωση του κ. Λιάπη, είναι αποκαλυπτική. Η **φοβική στάση του κ. Καραμανλή μπροστά σε οποιαδήποτε ανάληψη πρωτοβουλιών που θα βοηθήσει τις έρευνες δημιούργησε ερωτηματικά**, αν όχι για τις προθέσεις του, τουλάχιστον ως προς τα **περιθώρια δράσης που διαθέτει μέσα στο σύστημα διακυβέρνησης που ο ίδιος δημιούργησε ή ανέχτηκε**.

Η ίδια υπόθεση δημιούργησε και μια έντονη συζήτηση γύρω από το ρόλο των δικαστικών αρχών, καθώς οι συνεχείς παρεμβάσεις συγκεκριμένων δικαστικών λειτουργών στις έρευνες άλλων και η προσπάθεια επηρεασμού τους άγγιξαν, κατά πολλούς, τα όρια της χειραγώγησης. Παρόλα αυτά το Μαξίμου οργίστηκε από τη δραστηριότητα δικαστικών λειτουργών, στην υπόθεση της εξαγοράς της εταιρείας «Γερμανός» από τον ΟΤΕ, για την οποία ο Διευθύνων Σύμβουλος του ΟΤΕ, και προσωπική επιλογή του πρωθυπουργού από το 2004, διώχτηκε από την ελληνική δικαιοσύνη.

Το σκάνδαλο των αγοραπωλησιών ακινήτων μεταξύ **Ιεράς Μονής Βατοπεδίου** και Ελληνικού Δημοσίου, με το οποίο καταφανώς ζημιώνεται το Ελληνικό Δημόσιο τουλάχιστον υπέρ της αύξησης της περιουσίας της εν λόγω μονής είναι μία ακόμη περίπτωση που καταδεικνύει τη διαφθορά σε τόσο υψηλό κυβερνητικό επίπεδο. Αν και το πρώτο Εισαγγελικό πόρισμα κάνει λόγο για **«παραπλανηθέντες» υπουργούς**, αποδεικνύεται πια ότι στην υπόθεση έχουν εμπλακεί έμμεσα ή άμεσα εκτός από τον Γ. Βουλγαράκη, που παραιτήθηκε και το Υπουργείο Οικονομίας, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης ενώ η ιδιαίτερη σχέση που διατηρεί ο Υπουργός Τύπου με τον ηγούμενο της Μονής δημιουργεί υποψίες και για δική του εμπλοκή, προκαλώντας τον έκδηλο θυμό ακόμη και πολλών στελεχών της ΝΔ.

Στα παραπάνω μπορούν ακόμη να προστεθούν και υποθέσεις όπως η μεθόδευση για την πώληση του ΟΤΕ που εκτός από την αναπτυξιακή ζημία για τη χώρα οδήγησε στην ιδιοποίηση των κερδών της πώλησης σε ιδιωτική εταιρία, η διαδικασία ανάθεσης των άγονων γραμμών, η διαδικασία πώλησης των λιμένων, η πρωτοδίκως καταδικαστική απόφαση για τον σύμβουλο του Πρωθυπουργού για υπόθαλψη εμπόρου ναρκωτικών και μια σειρά από άλλες μικρές και μεγάλες υποθέσεις διαπλοκής που βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Σε κάθε περίπτωση, η απόσταση που χωρίζει τα πεπραγμένα της ΝΔ από τις διακηρύξεις του κόμματος και του Πρωθυπουργού το 2004 είναι τεράστια. Βέβαια, η απόσταση που χωρίζει την Κυβέρνηση της ΝΔ από το να είναι εκπρόσωπος και φορέας του κοινού συμφέροντος θα ήταν τεράστια ακόμη κι αν δεν είχε με τόσο στόμφο υποσχεθεί την πάταξη της διαφθοράς.

Πρωτοβουλίες και προτάσεις ΠΑΣΟΚ για τη διαφάνεια 2004-08

Από το 2004, που το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στην αντιπολίτευση (πληρώνοντας ως ένα βαθμό τη δική του ευθύνη για φαινόμενα διαφθοράς επί των ημερών της διακυβέρνησής του) και **αντίθετα με οποιαδήποτε προσπάθεια απαξιοτικής ισοπέδωσης και συμψηφιστικής λογικής** που σκοπίμως καλλιεργείται από την Κυβέρνηση και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης, έχει με συνέπεια υποστηρίξει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Συγκεκριμένα:

Από το **Μάρτιο του 2004** (κατά τις προγραμματικές δηλώσεις της νέας κυβέρνησης της ΝΔ) το ΠΑΣΟΚ δια του Προέδρου του και αναλαμβάνοντας το δικό του μερίδιο ευθύνης για τις πράξεις και τις παραλείψεις που οδήγησαν σε κενά το θεσμικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της διαφάνειας, δεσμεύεται για την υποστήριξη οποιασδήποτε πολιτικής πρωτοβουλίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση φαινομένων αδιαφάνειας και διαφθοράς και για την εξυγίανση του πολιτικού συστήματος.

Στις **18 Δεκεμβρίου 2004**, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κατέθεσε στη Βουλή μία πρόταση με οκτώ σημεία (άξονες δράσης), ως βάση διαλόγου, για την ενίσχυση της διαφάνειας. Η αρχική πρόταση του ΠΑΣΟΚ συνοπτικά περιλάμβανε τα εξής:

1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί ελέγχου των δημοσίων προμηθειών και δημοσίων έργων.
2. Ενίσχυση του ρόλου της Βουλής στον έλεγχο των δημοσίων συμβάσεων.
3. Αναδιαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της διαφάνειας στα ΜΜΕ.
4. Έλεγχο του πολιτικού χρήματος και εξυγίανση της χρηματοδότησης των κομμάτων.
5. Ανεξαρτητοποίηση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.
6. Έλεγχο των δηλώσεων «πόθεν έσχες» των πολιτικών και όσων υποχρεούνται να υποβάλλουν τη δήλωση αυτή.
7. Καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση.
8. Καθιέρωση μόνιμης υπερκομματικής διαβούλευσης στα όρια μιας εθνικής επιτροπής κύρους.

Κανένας από αυτούς τους άξονες δράσης δεν αποτέλεσε ποτέ αντικείμενο πραγματικής πολιτικής δράσης της Κυβέρνησης της ΝΔ. Παρόλα αυτά, το ΠΑΣΟΚ συνέχισε την επεξεργασία και παραγωγή πραγματικών πολιτικών προτάσεων για την πάταξη της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας.

Στις **8 Νοεμβρίου 2005**, το ΠΑΣΟΚ επανέρχεται με ένα νέο πλαίσιο επεξεργασμένων προτάσεων στη βάση αυτών των οκτώ σημείων. Το πλαίσιο περιλάμβανε συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας στη νομοθεσία, τα δημοσιονομικά, τη δημόσια διοίκηση, τα δημόσια έργα και τις προμήθειες, τη χρηματοδότηση της πολιτικής και τα ΜΜΕ. **Από την πλευρά της κυβέρνησης της ΝΔ δεν υπήρξε καμία ανταπόκριση και παρά το διεθνές διασυρμό της χώρας εκείνη την εποχή με τη μεθόδευση του νόμου για το βασικό μέτοχο.**

Τον **Ιούνιο του 2006** στην εισήγηση του ΠΑΣΟΚ για την αναθεώρηση του Συντάγματος υπήρξαν νέες προτάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας και μέσω του πλαισίου του συντάγματος.

Πρωτοβουλίες ΠΑΣΟΚ για τη διαφάνεια 2004-2008

- **21 Μαρτίου 2004**, προγραμματικές δηλώσεις κυβέρνησης. Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ απευθύνεται στον πρωθυπουργό, δηλώνοντας δημόσια την στήριξή του σε οποιαδήποτε προσπάθεια για την καταπολέμηση της διαφθοράς.
- **18 Δεκεμβρίου 2004**, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ καταθέτει στη Βουλή πρόταση διαλόγου με οκτώ άξονες για τη διαφάνεια στη χώρα.
- **8 Νοεμβρίου 2005**, το ΠΑΣΟΚ καταθέτει 30 επεξεργασμένες προτάσεις για τη διαφάνεια στη βάση των 8 σημείων.
- **Ιούνιος 2006**, εισήγηση του ΠΑΣΟΚ για το Σύνταγμα με συγκεκριμένες προτάσεις αναθεώρησης για συνταγματική ενίσχυση της διαφάνειας.
- **Μάιος 2007**, το ΠΑΣΟΚ δημοσιοποιεί το Προγραμματικό του Πλαίσιο Διακυβέρνησης, στο οποίο έχουν ενσωματωθεί όλες οι προτάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας στο δημόσιο βίο.
- **Ιανουάριος 2008**, (περίοδος σκανδάλου Υπουργείου Πολιτισμού) ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προτείνει διακομματική αντιμετώπιση της διαφθοράς, επισκέφτηκε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κατέθεσε και πάλι συγκεκριμένες προτάσεις για τη διαφάνεια.
- **Ιανουάριος 2008**, το ΠΑΣΟΚ παρουσίασε την πρότασή του για τη διασφάλιση της αυτονομίας του πολιτικού συστήματος και της ανεξαρτησίας των πολιτικών.
- **1 Φεβρουαρίου 2008**, το ΠΑΣΟΚ, όλη η Κοινοβουλευτική του Ομάδα, καταθέτει πρόταση για τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής για τη SIEMENS.
- **26 Ιουνίου 2008**, το Πολιτικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ αποφασίζει το «Εθνικό Πρόγραμμα για τη Διαφάνεια και την Καταπολέμηση της Διαφθοράς» που αποτελεί και επισήμως πολιτική δέσμευση του κόμματος.

Οι προτάσεις του ΠΑΣΟΚ ενσωματώθηκαν εξ ολοκλήρου στο Προγραμματικό Πλαίσιο που δημοσιεύτηκε τον **Μάιο του 2007**, τέσσερις μήνες πριν τις εκλογές. Σε κάθε ευκαιρία το ΠΑΣΟΚ έκανε συγκεκριμένες προτάσεις προς την κατεύθυνση της εξυγίανσης του πολιτικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας στο δημόσιο βίο **απέναντι σε μια πολιτική παράταξη, τη ΝΔ, που παρά τις εξαγγελίες πριν το 2004, όχι μόνο δεν πάταξε τη διαφθορά, αλλά με κάθε μέσο δείχνει να την ενισχύει με στόχο το ίδιο πολιτικό και οικονομικό όφελος της παράταξης και των στελεχών της.**

Το πλαίσιο προτάσεων του ΠΑΣΟΚ καταλήγει σε απόφαση του ανώτερου πολιτικού οργάνου του κινήματος του Πολιτικού Συμβουλίου στις **26 Ιουνίου 2008**.

Παράλληλα, το ΠΑΣΟΚ ανέπτυξε και μια σειρά πρωτοβουλιών για την άμεση δραστηριοποίηση του πολιτικού συστήματος για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας τόσο στη διαχείριση του πολιτικού χρήματος όσο και στη λειτουργία του κράτους. Τον Ιανουάριο του 2008 ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επισκέφτηκε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κατέθεσε τις προτάσεις του κόμματος για τη διαφάνεια, καθώς και πρόταση για τη σύσταση διακομματικής επιτροπής για τη διαφάνεια. Τον Φεβρουάριο του 2008, ζητά τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής στη Βουλή με θέμα τη διαφθορά για τη διερεύνηση των πολιτικών ευθυνών στην υπόθεση Siemens και σε όλες τις περιπτώσεις (ανεξάρτητα εάν υπάρχει υποψία εμπλοκής πρώην στελεχών του ΠΑΣΟΚ) ενώ η Κυβέρνηση συστηματικά αρνείται αυτό το αίτημα του ΠΑΣΟΚ μέχρι σήμερα.

Μερικά δυσάρεστα συμπεράσματα

Η αποτυχία πάταξης της διαφθοράς και η έξαρση των σκανδάλων στην Ελλάδα κατά την πρώτη και τη δεύτερη τετραετία της ΝΔ, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί τραγική ειρωνεία, παρά τις διακηρύξεις πριν από την πρώτη εκλογική της νίκη. Είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων στρατηγικών και πολιτικών αποφάσεων και πράξεων.

Από την Ελλάδα όπως και από πάρα πολλές άλλες χώρες του αναπτυγμένου κόσμου δεν έλειψαν ούτε παραβατικές συμπεριφορές, ούτε διεφθαρμένοι δημόσιοι λειτουργοί, ούτε παραβάτες επιχειρηματίες, ούτε θεσμικά ή νομικά κενά, ούτε στρεβλώσεις στην αγορά. Όπως επίσης στην πρόσφατη ιστορία της χώρας και ειδικά μετά τη μεταπολίτευση, δεν έλειψαν οι θεσμοί, οι έντιμοι δικαστικοί και δημόσιοι λειτουργοί, οι έντιμοι πολιτικοί και οι μηχανισμοί λογοδοσίας (πρώιμοι ή αναπτυγμένοι) που πρέπει να λειτουργούν σε ένα δημοκρατικό σύστημα, που απομάκρυναν και/ή παρέπεμψαν στη δικαιοσύνη αυτά τα στοιχεία. Αυτό που ήταν σε όλους γνωστό και κυρίως στον Πρωθυπουργό της χώρας είναι ότι το θεσμικό πλαίσιο είχε ανάγκη από παρεμβάσεις για τον περιορισμό των φαινομένων διαφθοράς. Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, παρεμβάσεις για τον περιορισμό της παραβατικής συμπεριφοράς και των φαινομένων κατάχρησης εξουσίας και θέσης των δημοσίων λειτουργών. Αυτό που ήταν επίσης γνωστό σε όλους είναι ότι για το σκοπό αυτό υπήρχε, για πρώτη φορά στην Ελλάδα η ουσιαστική πρόθεση της Αξωματικής Αντιπολίτευσης, του ΠΑΣΟΚ, να συναινέσει σε κάθε ουσιαστική πρόταση πάταξης της διαφθοράς και όχι μόνο να συναινέσει αλλά και να προωθήσει συγκεκριμένο πλαίσιο προτάσεων για συζήτηση και δράση.

Αυτό που δεν ήταν γνωστό για τους περισσότερους ψηφοφόρους ήταν οι προθέσεις της Κυβέρνησης της ΝΔ, όπως αυτές αποκαλύπτονται τόσο από την αποτίμηση του έργου της την περίοδο 2004-2008, όσο και από τον αριθμό των σκανδάλων και **τη νέα όψη της διαφθοράς** που αναπτύχθηκε επί των ημερών της. Τα εν λόγω φαινόμενα έχουν πλέον **οργάνωση, έχουν συγκεκριμένο σχέδιο και μεθόδευση, έχουν πολλούς εμπλεκόμενους και μεγάλη κάλυψη** από την Κυβέρνηση και από τους θεσμούς που, σε πολλές περιπτώσεις, διαχειρίζεται κατ' αποκλειστικότητα. Οι υποθέσεις

αδιαφάνειας επί ΝΔ δείχνουν να αποτελούν **μέρος ενός στρατηγικού σχεδίου ιδιοποίησης / λεηλάτησης του κράτους**· δεν είναι απλά και μόνο ανεξέλεγκτες ατομικές συμπεριφορές που προέκυψαν επί της διαδικασίας υλοποίησης πολιτικών. **Η ίδια η πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ παράγει διαφθορά**. Οι επίσημες διακηρύξεις του Πρωθυπουργού δεν συνάδουν σε καμία περίπτωση ούτε με τις δικές του πράξεις, ούτε με τις πράξεις συνολικά της Κυβέρνησής του. Οι ίδιοι οι Υπουργοί του αγνόησαν επιδεικτικά το πρόγραμμα και τις οδηγίες του και ο Πρωθυπουργός αγνοεί τις δικές του δημόσιες δεσμεύσεις και οδηγίες.

Η διαφθορά «πλήττει την κοινωνική δικαιοσύνη. Καθυστερεί την αναπτυξιακή πορεία, συνεπάγεται τεράστιο οικονομικό κόστος και εν πολλοίς παράγει ακρίβεια. Υπονομεύει τη λειτουργία του Κράτους και απειλεί την ουσία και την ποιότητα της Δημοκρατίας». Ο ίδιος ο Κ. Καραμανλής περιέγραφε κατ' αυτό τον τρόπο παλαιότερα, μια κατάσταση, για την οποία είναι σήμερα ο κύριος υπεύθυνος.